

tatives parcials de Vendryes i altres hem fet Pokorny (IEW, 385), Weisgerber (FLandKelt., 25), i jo (DECat IV, 637 ss.); de tota manera, indoeuropeu, sobretot tenint en compte el tipus de les amplificacions, KROS-LO-, KROS-NO-, KROS-IO-, que se'n troben en els parlars gal·lo-romànics (FEW II, 1364b, 1382a), i l'última és la que ha donat el diminutiu CROSIOLUM > cat. etc. gresol.

¹ De la variant masculina. Amb la mateixa dissimilació de z en ð: a la Vall d'Aran la muntanya de Cròdos amb variant *Es Clòsos* (veg. PVARGc, p. 420); d'etim. encara més evident que en català en aranès, on CLAUSOS hauria conservat el diftong. — ² Sobretot si aquest mas fos un topònim autòcton (< *Crosanyes*), això ens donaria un indicatiu precís cap a una etimologia d'un NL ben proper, potser no idèntic, però almenys contigu, d'etimologia obscura, que proposo sense gaire reserva. *Crota*, veïnat agre. al mun. de Castell d'Aro (NE. de St. Feliu de Guíxols) (GGC, 605); segons el Nom. C.E.C. és 2 k. ²⁰ E. del cap del mun., un poc alt damunt la costa (o sigui immediat a Can *Cruanyes* (IGC el posa a 41°19' × 6°44'); en l'enq. local oït *ə kəròtə* — probablement amb l'anaptixi de tipus corrent — me'l donaren com una barriada (adjavent a la de *Roca-tell*), que agafa des de *Cal Xai* (= Torre Seguer) (XLIV, 169.18): en un capbreu d'allí, any 1809, sortia, tres cops (sense article) i amb *Cr-*: «de *Crota*, pagès de *Crota*» (XLIV, 173.9, 14, 16). Ara bé el context d'una venerable doc. de 922, precepte del rei Carles (*Cat. Car.* II, 149.24) permet clarament identificar-l'hi (com ja ho fa l'índex, escrivint *Le Crota*): «--- in pago *Gerundensi*, *Parietes Rufini* [Domeny] --- et *Petredum* cum villare perduto, et in *Celerano* [Celrà] et, in *Palacroto* quicquid *Hil-* demarus episcopus contulit, villare *Malveto* [= *Movet*, altre veïnat de Castell d'Aro], *Areze* [= Castell d'Aro] ---», amb molts altres llocs coneguts del Gironès i Baix Emp. Nom singular per a l'origen del qual jo havia pensat en CRUPTA (*crypta*), l'ètimon de l'it. *grotta* (> fr. *grote*, cat. i cast. *gruta*), en el sentit de 'cova' o 'soterrani'; però és increïble que aquest hellenisme culte, sense altra progènie romànica que el mot it. (sobretot dial. del Sud, amb algun eco dial. i ant., a l'Est del fr.: *DECH* III, 129b) ⁴⁵ hagi donat aquest rebrot absolutament isolat; encara menys cercar-hi el mot pre-romà *CROTA 'roca' propi només del Friül i el Vènet (*REW*, 2338a), com suggerí A. Sachs (*ARom.* XIX, 438). Ara bé, aquest lloc és pròxim al grup de noms compostos on PALATIUM s'ha apocopat en *Pala-* (*Palafrugell*, *Pala-borrell*, *Palagret* (Gavarres), i algun dels *Paracolls* etc.). Llavors la menció antiga *Palacroto* s'harmonitza amb el modern *Crota* suposant que en aquell hi hagi també *Pala(z) + croto*, -a; i recordant que en el nom d'*El Clot* de Bna. (supra), el mot *clot* superposat al seu sinònim arcaic *cro*s, ens veiem conduïts a admetre que també ací hi ha hagut aquesta superposició de l'antic *cro*s/*cro*sa amb *clot/clota*, del qual prengueren la -t-, tot servant la -r- més fi-

delment que en el suburbi barceloní. En *Palacroto* < -*cro*so podia fer encara el paper d'adjectiu, en *Crota* fou el femení substantivat, i en el contigu *Cruanyes* seria el derivat adj. -ANEUS de *cro*s com en els casos 1) i 2).

Crou, V. *Creu*
Crota, V. *Cros*

Els CROUS

Sota un dels turons rocósos de la Serra de Montnegre, entre el Sot de Vallfogona i la Riera de Can Palau. En el recull de sonets *Oli damunt paper* (1992), de Pere Jaume Borrell Guinart, pintor i poeta, fill de Sant Pol de Mar, que ha pintat amb mà de mestre el Montnegre, i que coneix i estima, potser com ningú, aquesta muntanya, hi trobem una bella referència literària a aquesta muntanya: «Tot és de molsa: el real i les faules / i el bleix descompassat de les paraules / amb què remunto, als Crous, el cim i el signe» (p. 47), mancat, no cal dir, de cap valor etimològic.

Els Crous, mas del terme de Sant Aniol de Finestres i La Barroca (alt Gironès). Potser idèntic:

El(s) Crous, partida del terme d'Amer (Selva) (XLIV, 85).

Crous, mas del terme de Roda (Osona).

Però En Coromines recorda altres llocs dits *Els Crous* en la zona Montnegre-Selva. En tots aquests llocs, pronunciat unànimement *kròyus*, amb *o* oberta i article masculí, *ço* que descarta ja per si sol la proposta d'*AlcM* de veure-hi la variant arcaica *crou* del mot *creu*. Un arcaisme com *crou* seria molt inversemblant en aquesta zona del domini lingüístic català.

El que és molt probable i sense objeccions, és que *Els Crous* sigui una variant fonètica de *qu(e)rols*, diminutiu de *quer* 'roca, penyal' d'acord amb la topografia dels llocs; i amb la dissimilació *l-l* > *l-y* com en *Palou* per *Palol* PALATIOLUM, *DECat* II, 1067a57-b2; VI, 926b60-927a7. J. F. C.

CRUCIFICI

Crucifici del Degà, nom que, des del S. XVI, reberen els voltants del portal de l'Estudi de Lleida (cf. Lladonosa, *Ci. de Lleida*, p. 139).

Ermida del Crucifici, en el terme de Vimbodí, vora el Montsant i Prades (cf. *DECat* II, 1049b54-56).

ETIM. Del llatí CRUCIFICATIO 'acte de clavar en creu, de crucificar' compost de CRUX, CRUCIS, *DECat* II, 1049b38-1050a36 en nominatiu, cultisme eclesíastic com ho són *Aparici*, *Ascensi*, *Passi*. J. F. C.

CRUILLA

Coll i Puig de la Cruilla, entre Sant Sebastià de Pení i Nofeu (Alt Empordà) (XLV, 127).

DERIVATS. *Cruilles*, poble de la comarca del Baix Empordà, a la vall del Daró, al sector N. de les Gavarres.

PRON. MOD.: *kruijlas*, oït per Casac. a Llagostera i a la Bisbal (c. 1920) i a Calonge per JCor. (1930).